

NÉMETH Balázs

Koltai Dénes Emlékkonferencia – A szabad tanítástól a tanulás szabadságáig

2024. október 11-én tartotta a PTE BTK Humán Fejlesztési Intézet és az MTA PTB Andragógiai Albizottsága közös konferenciáját a pécsi Civil Közösségek Házában, melyet Prof. Dr. Koltai Dénes emlékének, tudományos munkásságának szenteltek a szervezők. Koltai Dénes a felnőttnevelés és a humán erőforrás-fejlesztés témáihoz kapcsolódva vált ismertté a hazai neveléstudományban. Azt a felnőttek tanítását és tanulását keretbe rendező, annak rendszerszintű, multidiszciplináris megközelítéseket adó andragógiai felfogást képviselte, melyben az elmélet és a praxis közelítése legalább olyan lényeges szerepet játszott, mint a felnőttek oktatásának funkcionális értelmezése. Durkó, Zrinszky, Csoma és mások munkásságára építve andragógiai nézeteit leginkább a felnőttoktatási professzió fejlesztése, innovációja határozta meg, melynek alapján iskolateremtő tevékenységbe, ennek révén pedig egyetemi szakok formálásába fogott tanszék-, intézetvezetőként, majd felnőttképzéssel és emberi erőforrás-fejlesztéssel és kultúráközvetítéssel foglalkozó Kar dékánjaként.

Az EPALE Magyarország, a MELLearn Felsőoktatási LLL Hálózat és az Erasmus+ Learn & Exchange projekt társszervezésével megvalósuló tanácskozás a plenáris és öt tematikus műhelyre támaszkodva értelmezte a felnőttkori tanulás és tanítás problematikáját sajátos dimenziókban.

A konferencián megjelenteket dr. Németh Balázs (az MTA PTB Andragógiai Albizottság elnöke, az EAEA elnökségi tagja) köszöntötte, őt követően hangzottak el dr. Molnár György (az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságának tagja, az Óbudai Egyetem KKKV Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ vezetője) üdvözlő szavait, és végül Dr. Várnagy Péter (PTE BTK dékánhelyettes) gondolatai hangzottak el.

A plenáris blokk keretében dr. Farkas Éva, dr. Heribert Hinzen, dr. Benedek András, Kraiciné dr. Szokoly Mária tartottak méltató, egy-egy sajátos felnőttnevelési kérdésre „kihegyezett” reflexiót. Mindegyikük felidézett több személyes emléket, epizódot a közös munka „emlékkönyvéből”.

1. kép: Plenáris ülés a Koltai Dénes emlékkonferencián

A plenáris előadók és témáik

„Mikrotanúsítvány és egyéni tanulási számla: Lehetőség a felnőttkori tanulás támogatására és a keresletorientált felnőttképzési rendszer kialakítására” címmel Farkas Éva az Európai Unió napjainkban egyik meghatározó – a felnőttkori tanulást támogatni hivatott – fejlesztéseit ismertette röviden. Előadásában az európai készségfejlesztési menetrend 12 kiemelt kezdeményezése közül az egyéni tanulási számlát és a mikrotanúsítványt emelte ki, melyek közül a mikrotanúsítvány az egyéni, társadalmi

és munkaerő-piaci igényekre reagáló, magas minőségű képzési kínálat megteremtéséhez, az egyéni tanulási számla pedig az egyént döntési pozícióba helyező finanszírozási mechanizmus kialakításához járulna hozzá az Európai Bizottság és a szakemberek szerint. A két eszköz azért képvisel jelentősen más megközelítést, mint a jelenleg működő képzési és finanszírozási rendszerek, mert mindkettő az egyént és az egyén célzott készségfejlesztését helyezi – szakpolitikai értelemben is – a középpontba.

„A felnőttkori tanulás és oktatás professzionalizálása és intézményesítése – Koltai Dénes professzor hozzájárulása és emlékei” összegezte Heribert Hinzen a felnőttkori tanulás nemzetközi értelmezését és Koltai Dénes által hozzáadott értékeket. Meglátásában a felnőttkori tanulás és oktatás (ALE) nagy jelentőséggel bír az egész életen át tartó tanulás kiegyensúlyozott és tartós hatásai szempontjából. Az emberek egyre tovább élnek, és a legtöbb ember felnőtt. E növekvő ügyfélkör kiszolgálása érdekében a felnőttoktatásnak mint az oktatási rendszer alágazatának nagyobb figyelmet és támogatást kell kapnia a megfelelő szakpolitikák, jogszabályok és finanszírozás révén. Heribert Hinzen az 1990-es évek közepén ismerkedett meg Koltai Dénes professzorral, akivel korai haláláig megosztotta tapasztalatait. Számos olyan projektben és kiadványban dolgoztak együtt, amelyek a felnőttkori tanulás szakmaiságának és intézményesülésének erősítését célozták Magyarországon.

Benedek András betekintést nyújtott az andragógia elmúlt évtizedek fénykoráról *Illúziók és realitás – az andragógia magyarországi fejlődéstörténetének egy fejezetéhez* címmel. Koltai Dénes szakmai életútja, az andragógia magyarországi intézményesülésére gyakorolt hatása kitűnő lehetőség szemléltetni a rendszerváltást követő évtizedek szakmai illúzióit a felnőttképzés területén, értelmezni az intézményi fejlődés új szakaszát, annak ma különösen érzékelhető ellentmondásait. Az emlékkonferencia lehetőséget adott arra, hogy elemzési kísérletet tegyünk az andragógia magyarországi fejlődéstörténetének részben szubjektív szempontok szerinti, de a közös gondolkodás szempontjából konstruktív vitát kezdeményező szakmai értékelésére.

Kraiciné Szokoly Mária *Az informális tanulás jelentősége korunkban - gondolatok a művelődésszervező és jogutód szakos képzések nézőpontjából* című előadásában Koltai Dénes munkásságának aktualitására hívta fel a figyelmet, amikor az élethosszig tartó tanulás talán legfontosabb, de napjainkban kevésbé kutatott területéről, az informális tanulás munkaerőpiaci felértékelődéséről szólt, az ELTE PPK FTI keretében folyó kutatás első eredményei alapján. A kutatás néhány az ELTE PPK-n indított szakra felvett, első éves egyetemi hallgatók körében azt vizsgálta, hogy a felsőoktatási tanulmányaik előtt végzett szabadidős tevékenységeik mely készségek, skillek megalapozását, fejlesztését segítette elő és ezek befolyásolták-e szak- és pályaválasztásukat. Az első eredmények megerősítették, hogy az informális tanulási színtérhez tartozó szabadidős tevékenységek, így az önjáró, a horizontális, a hálózati, a közösségi tanulási tevékenységek megalapozzák, fejlesztik a munkaerőpiacon elvárt soft skilleket. Következésképp az informális tanulást, benne a szabadidős, kulturális tevékenységeket a felnőttkori tanulás egyre fontosabb színtereként kell számon tartani.

Tóth Máté *„Reflexiók az Erasmus+ Learn & Exchange projektről”* című bemutatójában ismertette a nemzetközi konzorcium fejlesztésének eredményeit. A [LEARN & EXCHANGE](#) projekt célja nemcsak a tanulók digitális készségeinek és képességeinek fejlesztése (nemzeti és nemzetközi szinten), hanem szabványosított nemzetközi online kurzusok létrehozása, ezek megosztása és intézmények közötti cseréje is. Napjainkban a legszükségesebb készségek és ismeretek közé tartoznak a digitális eszközök kezelése; a hatékony digitális kapacitástervezés és fejlesztés, beleértve a tartalmak kezelésének képességét. Szükség van a digitális készségekben jártas tanárookra és személyzetre az oktatási intézmények valamennyi szintjén; kiváló minőségű oktatási tartalomra, felhasználóbarát eszközökre és biztonságos platformokra, amelyek képesek biztosítani a személyes adatok védelmét, az etikai normák betartását. A projekt során egy megbízható, nemzetközileg minősített platformot hoztak létre a konzorciumi partnerek a tanulók számára a következő témákban: „Adatkezelés és vizualizáció”, „Digitális műveltség”, „Kulturális örökség digitalizálása”, „Információszerzés és hozzáférés”, „Médiaműveltség”, „Küzdelem a hamis információkkal” valamint „Felhasználói élmények tervezése”.

A tematikus szekciók

A szekció-munka gazdag lenyomatát nyújtotta az öt tematikus blokk, benne 34 előadás 39 szerző tollából, melyek a témákat gondozó szekció-elnökök és társ-elnökök beszámolóí alapján remek tudásmegosztást tettek lehetővé a résztvevő szakemberek, kutatók számára interdiszciplináris miliőben. A szekciók témái a következők voltak:

- A. ALE Session with experts and researchers (angol nyelvű)
- B. Andragógiai szekció
- C. Művelődéstudományi szekció
- D. Készség- és szervezet-fejlesztés, foglalkoztatás és HR
- E. Tanulás és tudáscsere a könyvtárakban (Learn & Exchange projekt)

Ahogy Koltai Dénes szakmai munkája is a felnőttkori tanulás széles spektrumát fogta össze, illetve az általa vezetett szervezetek is lehetőséget biztosítottak szakma minden spektruma számára, úgy tükrözték az előadások is ezt a sokszínű gazdagságot, járva akár a múlt emlékében, vagy a jelen folyamatait bemutatva.

2. kép: Szekcióülés a Koltai Dénes emlékkonferencián

A konferencia vendégei között üdvözölhettük Prof. Dr. Arne Carlsen urat is, a Nemzetközi Felnőtt- és Továbbképzési Hírességek Csarnoka ([International Adult and Continuing Education Hall of Fame Europe](#)) társelnökét, aki az „A” szekcióban tartott előadást. A programon öten is tiszteletüket tették Hírességek Csarnokának tagjai közül Koltai Dénes munkásságának emléke előtt: Farkas Éva, Arner Carlsen, Benedek András, Heribert Hinzen és Németh Balázs.

3. kép: A Nemzetközi Felnőtt- és Továbbképzési Hírességek a Koltai Dénes emlékkonferencián